

Ex fodinis nunc in Amœnura
hortum ad vegetabilium oc-
cultiora alcalia volatilia
me confero.

C A P V T X V I I I .

Vegabilia omnia, non mi-
nus quàm animalia habent
instrumenta vitalia, quibus v-
tuntur ad horum incrementum
& propagationem. In semine i-
gitur tanquam ouo vel stoma-
cho, dormit prævalens acidum,
cum pusillo alcali, pro sui susten-
tatione, cum specifico rectore (de
quo alibi); cum verò in terram
proiicitur, humido solvitur, &
calido excitatur; acidum vt ig-
neum incipit agere in alcali; cui
humidum accedit, illud rector
caloris beneficio informat; sic in-
visibiliter acidum assumit alcali
& alcali vicissim sorbet acidum,
in utramque partem tendunt fex-

*Vegeta-
bilium me-
chanica in-
strumenta,
Hippoc.
dua facult-
ates. lib.
1. de dia-
ta.*

*Fermenti
mysterium
olim studio
occulratum
fuit.*

mentorum more, imò non ces-
sant, donec cursum præfixum
absoluerint ad suos fines; *Spiritus
alter trahit, alter protrudit, &c.*
ait Hipp. citato loco.

Humidum itaque cuiuscum-
que vegetabilis continet acidum
& alcali; in alijs prædominatur
alcali, acidum autem in alijs; a-
cidum est notissimum, alcali ve-
rò hætenus paucis cognitum:
quod in expresso vuarum dulci
succo, vt notissimo ad oculum
nunc ostendam; in quo primis
diebus Rector dormit, qui paulò
post, admouet mechanica in-
strumenta; acidum incipit ro-
dere alcali, illud autem absor-
bet acidum, fitque actio & pug-
na vehemens, quam à feruen-
do fermentationem appellamus;
& id donec acidum vt supremum
vicerit alcali, in illa pugna ambæ
facultates (sapores, instrumen-
ta, mechanica vel etiam archite-
ctonica, voca vt lubet, vel etiam
Archeus, calidum innatum, &c.)
patiuntur ingentem cladem, fit-

*Fermen-
sum quod
feruendo
crescit.*

Hippocrates Chymicus. 131

que internecio vigorosa, acidi ab alcali absorpti & pessundati ac fatiscentis: ambo cadunt mutuo amplexu in cadauer (vini respectu) quod Tartarus appellatur.

Hunc ex retorta si distillaueris, acidum excitatur à calore, & & rursus incipit agere in alcali, illud autem vicissim in acidum, fitque noua fermentatio, ob id lentissimo igne agendum est: & licet recipiens vas, ut ut magnum, fermentationis tamen incondensibilis odor (Gas, vocat Helmont) percipitur longè, vincit tandem alcali acidum, illudque planè absorbet, & ambo pro maiori parte fixantur. Liquor & oleum in receptaculo, saturati sunt alcali volatili, quod egregij est vsus per se, paucis tamen cognitus. Distillatum liquorem & oleum, si rursus capiti mortuo affuderis, tunc alcali volatile, quod liquor continebat, absorbetur ab acido in capite mortuo, & fixatur; quod

*Spiritus
Tartari.*

autem rursus tunc stillat, erit aquæ elemento vicinius & minoris efficaciam. Reformator verò ut ubique, sic etiam huc grauiter impingit, ait enim *a*: *vulgaris spiritus tartari, qui à suo relicto capite mortuo non rectificatur, nullâ ratione pro puro spiritu tartari haberi debet.*

a *Manif-*
sa Herm-
sica, fol.
745.

Ex hoc suo rectificato spiritu tartari (& proprio insipido cerebro) componit medicamentum, profectò lacrymabile, quod vocat *b*: *mixtura de tribus ex mineralium spiritibus.* Primò alcali volatile in tartaro saturatur, cum acido sulphuris antimonij, idque vocat, *spiritus Antimonij Tartarisatus*; si fortè fortunâ aliquid alcali volatilis adhuc superesset! en, quid agit? illud deinde mortificat cum aceto ex ærugine & acido vitrioli: Vnde hæc dispendiosa, sed artificiosa & inutilis compositio, constat ex aqua elementalî & aceto: hanc mixturam antiqui *poscam* nominarunt; huic Reformator nihil nisi

b *Man-*
issa, fol.
750.

Hippocrates Chymicus. 133

nisi factorem tartari addit.

Spiritus autem tartari prudentiâ ab Hippocratico distillatus non est acidus, sed subamarus, & alcali volatili saturatus, cui si spiritum vitrioli affuderis, incalcescit, ita ut lagena vix manibus teneri possit, euidenti argumento, quod acidum vitrioli, alcali tartari absorbeat, sicut calcei aquâ affusâ contingit: & quemadmodum in calcei calefactione salia moriuntur, & in neutrum degenerant; sic de spiritu tartari, cum acido quocumque misto, intelligendum est. Ita enim docet

Hippocrates Doctor meus.
Redeo nunc vndè digressus, ad Chymicam nimirum vini fermentationem, cuius causâ tartarus cecidit in fundum, ut cadaver.

Aciditas verò per liquorem sparsa, illi dominatur, defenditque, & vocatur vinum; huius aciditas fit palato grata, respectu alcali, quo cum amicitiam iniuit, acidumque temperat, donec tandem aciditas alcali pertæ-

*Permista
alterantur,
lib. 1. de
diata.*

sa, aut calore iterum excitata, superare contendit alcali; fitque noua, at insensibilis pugna, vinumque magis acescit, vocaturque communi nomine acetum. Cui si per alembicum separatur aciditas, & fundus per ignem concrematur, tunc reperitur ex tartareo illo fundo alcali, quod tamen multis impossibile videbitur in tanto acido alcali reperire, & tamen verum est *a*, idque voluit Philosophus *b* inquiring: impossibile esse materiam, cui non subsit aliqua forma.

a Absque arte non reperitur in natura acidum purum, sine alcali mixtum, & vice versa Hipp. lib. 1. de dieta.

b Aristor. primo physicorum.

*sic Resor paulatim à sensibus nostris externis, in nihilum recidit: a-
leo ut non inueniat*

Huic alcali superadde acidum distillatum, & evoca phlegma aquosum, odorem aquæ ardentis habens; tunc ex acido & alcali, habebis tartarum regeneratum, qui ex retorta dat oleum pingue & aquam amaram, alcali volatili saturatam. Ex phlegmate per phiolam longi colli euoca pingue ardens aquosum, quod aquam vitæ appellamus: reliqua pars est aqua elemental. Pingue, reassumit alcali, de

¶ Hippocrates Chymicus. 135

quo rursus evoca aquam elementalem, repete hanc operationem, & tota vini substantia in aquam & terram elementalem omni sapore & odore priuatam transit. Hinc patet, quod vuarum succus, alcali & acidum (in quo Rector habitat) conseruauit, per varios casus, per tot discrimina, vsque ad vltimam sui annihilationem.

*homo opus,
quod operatus est
Deus. Eccl.
c. 3. v. 11*

*****:***:***

*Desertam & incultam viam
explanat.*

C A P V T X I X.

Quod præcedenti capitulo in in vuarum succo ostendi, illud ipsum de omnium vegetabilium succis intelligendum est, omnibus siquidem inest acidum & alcali, magis & minus, vt Hippocr. & experientia docent: eâ tamen differentiâ, quòd in illis, quæ frigida appellamus, prædominatur alcali, & non sunt

M ij